

VAL D'ARAN

DIUENDRES 9 D'OCTOBRE DE 1987

ERA NOTÍCIA:**Oficialisacion der Aranés**

Era Agrupacion Artística Aranesa e eth Grop de Mestres dera Val d'Aran presentèren es sòns Estatuts en aranés, entà constituí-se legalments com associacion.

Aguesti Estatuts sigueren acceptadi ena Direccion General de Dret e d'Entitats Jurídiques, çò que ven a demostrar ua cèrta oficiauitat dera nòsta lengua.

Eth Decrèt deth President dera Generalitat deth 14 de Gèr de 1983, adoptant es nòrmes ortogràfiques, ja hège referencia ara dita oficiauitat quan diguie: "era Generalitat de Catalunya e es organismes qu'en depenen adaptarán es sòns escrits as dites nòrmes".

Tabé era Lei de Normalisacion Lingüística reconeishie indirectaments cèrta oficiauitat en sòn apartat 2: Era Generalitat de Catalunya amassa tamb es institucions araneses, a de préner es mesures que i age besonh entà garantir eth coneishement e er us normal der aranés ena Val d'Aran e entà promoi-ne era normalisacion...

e parlaue d'oficialitat en apartat 3: Es topònims dera Val d'Aran an per forma oficiau era aranesa.

Auent coneishement d'aguestes leis, era Agrupacion Artística Aranesa, qu'a coma finauitat principal promocionar era lengua e era cultura aranesa tamb era representacion d'òbres de teatre en aranés, considerèc qu'un prumèr pas entara potenciacion der aranés des dera sua associacion, poderí èster eth de redactar es Estatuts ena lengua pròpia d'Aran.

En aguesti moments era Agrupacion prepare diuèrses òbres teatrals que se representarán es propèrs dies 31 d'Octobre e 1 de Novembre.

EDITORIAU**ARANÉS OFICIAU/OFICIALISAT**

Er aranés ei era lengua pròpia dera Val d'Aran.

Aguesta afirmacion ei reconeishuda en diferenti escrits institucionaus.

Per ua aplicacion dera Constitucion Espanhola, er aranés poderí èster declarat oficiau languens deth nòste territòri. S'encara no s'a hèt cau aumens reconeisher que s'a oficialisat.

Cau reconeisher era sensibilitat mostrada pes líders dera Generalitat, que coneishedors d'ua lengua ena Val d'Aran diferenta ara pròpia de Catalunya, an hèt er esfòrc de protegí-la, respetà-la e oficialisà-la.

Er aranés coma lengua oficiau canvie eth sòn "estatus" e se convertís ena lengua que cau/se pòt utilizar enes relacions damb era administracion aranesa.

E de hèt j'auem er exemple der Ajuntament deth Naut Aran que tan lèu com an disposat de personau preparat entà escriuer en aranés, eth sòn Alcalde a dat era orden de que totes es actes e ua bona part d'escrits municipaus vagen integrament en aranés. Er hèt de desenterrar er aranés des àmbits d'us privat e trasladà-lo as àmbits publics a d'èster protagonisat, en aguesti moments, per aqueres entitats araneses directament representants deth pòble, e non cau desbrembar que mès des 3/4 parts dera poblacion aranesa son a favor d'ua extension progressiva dera utilizacion der aranés.

DICCIONARI ARANÉS

Laguens des previsions der Institut d'Estudis Ilerdencs de collaboracion damb era promocion dera Lengua Aranesa i entre era elaboracion e edicion d'un DICCIONARI de TRADUCCIONS Castelhan-Catalan-Francés-Aranés.

Non i cap dubte de que serà un útil ben apreciat per tota era poblacion.

Er Ajuntament de Les a hèt ua sollicitud ath Centre de Normalisacion ena madeisha linia: elaborar un Diccioniari tà poder hèr traduccions damb facilitat.

Eth Diccioniari der I.E.I vierà a cobrir un uet fòrça important.

PROMOCION DER ARANÉS

Eth Centre de Normalisacion, laguens deth sòn trebalh de promocion dera lengua aranesa ena administracion, hè còrsi tath personau aranés parlant des Ajuntaments de forma intensiua.

Er Ajuntament deth Naut Aran a

seguit aquest cors, e en aquesti moments a personau preparat tà trèir es escrits en aranés. Eth Sr. Baile e eth consistòri an manat qu'era major part des escrits ges sen ena lengua pròpia d'Aran.

Ei un pas important ena promocion pública dera lengua aranesa.

ER ARANÉS ENA GLÈISA

Era Parròquia de Les, a demanat ath Centre de Normalisacion Lingüística dera Val d'Aran, era traduccion ar aranés d'un Missau, quina edicion que se prepare en aquesti moments serà oferida a totes es Parròquies d'Aran.

Eth centre agrais ara pintora aranesa Rosa Medina era sua collaboracion ena part artística d'aquest missau.

Er hèt de qu'er aranés sigue present enes celebracions religioses, ei plan important pr'amor qu'ei quaqu'arren qu'ajude ara sua normalisacion.

HÈNT LITERATURA ... ETH MANDAGÒT

Eth Mandagòt ei ua bestiòla molt rara que sonque ges un còp ar an, dempús dera miejanet e enquià qu'eth solei se lhèue.

Aqueri que le vòlen agarrar, an d'aprofitar aquera net. An d'estacar ua garia joena a ua creu de pèira en lóc a on se tròben quate camins.

Quan eth Mandagòt s'apròpe entà agarrar ara garia, le cau agarrar pera cua e meté-le laguens d'un sac, e portà-le sus era espatla esquèrra enquià er ostau, sense parlar ad arrés, ne revirar eth cap per tant de tapatge que s'entene.

Es qu'atau an agarrat ath Mandagòt s'an tornat rics molt de prèssa. Tròben cada maitin or laguens dera caisha a on ei embarrada era bestiòla.

Quaqu'uns diden qu'aquera gent no pòt morir mentres qu'eth Mandagòt ei en sòn poder. Le cau deishar anar en moment dera agonía. Se non es praubi malauts patissen molt sense podé-i hèr arren.

BLADER, J.F.: Contes de Gasconha. 2ª garba

DESVELHEM ARA NÒSTA VAL D'ARAN

Ar oferí-me eth Centre de Normalisacion Lingüística dera Val d'Aran ua oportunitat de collaboracion en Noticiari TOTI creigui oportun començar tamb un article de fons, entà que desvelhesquem toti a ua vida plenaments umana e cristiana.

Tant se mos agrade com se no, era nòsta Val d'Aran des de Tredòs a Canejan ei un gran malaut qu'a besonh dera ajuda de toti entà guarí-se.

A tot çò qu'aspiram, excèpte bè-res individualitats ei a auer ua botiga, un lòc ena administracion e un trabalh enes pistes d'esquí de Baqueira.

E ath nòste esperit que li quede?

...Jo creigui qu'èm quaqu'arren mès que matèria, tamb totes es sues ramificacions.

Quina pena hè véir uets e desèrts de gent de casa nòsta, es lòcs de cultura, que les auem. Pensi ara madeish enes bibliotèques, enes concèrts de musica que toti es ans se mos aufrissen, tamb er hered e eth uet des nòstes glèises, qu'òc que son, totun es limitacions des capelhans, lòcs de meditacion entà dar un sentit mès uman e mès cristian as nòstes vides.

Jo demani: En Aran, passant per dessus d'escafits protagonismes e de límits geogràfics de pòbles, no trobaríem ua dotzena de joeni, ua dotzena de matrimonis e d'outes persones, un grop de mètres, disposat a dar un sentit ara nòsta vida, en tot neurí-la d'amor e de ben.

Prò tòt açò no serà factible sense un shinhau d'umilitat e sacrifici, amassa tamb eth profund amor altruiste, ath servici de toti.

INFORMACIONS

Aqueres persones as qu'arrés a d'enssenhar arren, dificilment poderàn entèner çò que vò dider acceptar as auti.

Es que pensen qu'ena vida tot ei permetut, sense impediments de cap de classe, tanpòc enteneràn eth lenguatge der "auto-contròl".

No auem toti era nòsta pròpia experiéncia?...

Se bèra causa auem hèt e èm ena vida no a estat a fòrça de sacrifici e venciment en toti es ordens?

Es grani mètres dera Antigüetat, diguén as sòns disciples:

Quan auesquetz passat gana e sed, hered, calor, auesquetz anat despolhadi e auesquetz patit incomprension e persecucion, desprècis e marginacions... Alavetz començarat a èster persones.

E nosati pensam qu'aguest ei eth camin ?

Eth nòste gran poèta Antonio Machado, tamb lenguatge deth segle XX, mos ac dit tabé: "CAMINANTE NO HAY CAMINO SE HACE CAMINO AL ANDAR".

Mos animam?

Trobem-mos, parlesquem, dialoguesquem.

Entre toti guariram ath nòste malaut aranés, que no ac dubtésquem èm toti e cadun de nosati.

Mn. Pau. Rector de LES.

**COLLABORA TAMB ES TÒNS
ESCRITS O ARTICLES EN**

TOTI

NOTICIARI ARANÉS

* S'auetz dificultats entà escriuer en aranés, podetz adreçar es vòsti escrits ath Centre de Normalisacion Lingüística, a on se harà era traduccion des madeishi ara nòsta lengua.

INFORMACIONS

Eth Centre Culturau de Bossòst, vos informe des pellicules que poderatz véir durant tot eth mes d'Octobre.

- EL JARDIN DEL DIABLO
Dia 8 net e dia 11 tarde
- EL VUELO DEL NAVEGANTE
Dia 11 net e dia 12 tarde e net
- MI AMIGO EL EXTRATERRESTRE
Dia 15 net e dia 18 tarde
- JAKE SPEED -La aventura de Africa-
Dia 18 net (13 ans)
- SUFRE MAMON
Dia 22 net e dia 25 tarde e net
- PERSECUCION MUY CALIENTE
Dia 29 net e dia 1 de novembre tarde
- THUNDER
Dia 1 net (18 ans)

ES SANTS DERA SETMANA

Deluns 12	Verge deth Pilar
Dimarç 13	St. Eduard
Dimèrcles 14	St. Calixte I
Dijaus 15	St. Teresa J.
Diuendres 16	Sta. Eudovigis
Dissabte 17	St. Ignaci d'A.
Dimenge 18	St. Luc.

TOTI

NOTICIARI ARANÉS

EDITE:

Centre de Normalisacion
Lingüística dera Val d'Aran.
C/ Sarriulera s/n
Telf. 64 00 92
25530 VIELHA

DIRECTOR:

Jusèp Loïs Sans Socasau.

COLLABOREN:

Josep Mas Mas
Jovita Ané Sanz
Manuela Ané Brito

DIBOISHANT:

Jordi Tremosa

IMPRIMÍS:

Imprenta Vidal
C/Túnel s/n
25530 VIELHA

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

Es articles o comentaris publicats en noticiari TOTI, son qu' expresen era opinion des sòns autors.

ETH REMOQUET DERA SETMANA

IMPRESI SENSE ADREÇA